

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Resolvitur dubitatio incidens de cognitione Angelorum circa
præterita,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

nam vera, & conformes suo objecto, cum verum sit in tali signo, nihil esse determinatè futurum. Pro solutione hujus instantiæ, & majori hujus doctrine explanatione.

Advertendum est, propositionem negativam ex duplici capite posse habere veritatem; vel quia ita est quod forma seu prædicatum non inest subjecto; vel etiam per non suppositionem extremi: v. g. de Petro albo verum est dicere, *Petrus non est niger*, quia nigredo ei non inest; & de Petro mortuo, vel nondum existente, verum est etiam dicere: *Petrus non est niger*, per non suppositionem extremi; quia videlicet si Petrus non sit, consequenter non est niger. Eodem ergo modo

propositio negativa de futuro contingenti potest esse vera: vel quia futurum est quod forma non inest subjecto, ex decreto Deifici determinantis, sive ex indispositione causarum: vel quia nullum futurum; tunc enim vera est propositio negativa per non suppositionem extremorum. Dico Ergo, quod cum Dei decretum, decernens quid futurum sit vel non, sit æternum, ideo in tota æternitate inest contrariis determinata veritas

et falsitas, ex vi divini decreti: antecederet tamen ad decretum, ordine rationis & intelligentiæ, omnes negativæ sunt veræ; non quia ita futurum sit, sed quia nulla est futuritio; & consequenter habent veritatem per non suppositionem extremorum. Est ergo vera hæc propositio: *Petrus non disputabit*, non quia futurum sit quod non disputabit; sed quia nulla est futuritio seu determinatio disputationis vel non disputationis. Et item sic de ista: *Antichristus non erit*.

Obijcies ultimò: Species Angelorum mentibus indite, non solum repræsentant singularia existentia, sed etiam futura: Ergo cum quilibet Angelus suas species comprehendat, cognoscit in illis non solum res præsentis, sed etiam ea quæ habitura sunt existentiam in aliqua differentia temporis.

Respondet quod licet species Angelorum mentibus indite de se sint repræsentativæ singularium, quæ habitura sunt existentiam in aliqua differentia temporis, ea tamen de facto & in actu secundo non repræsentant, de se u alicujus conditionis ad actualem eorum repræsentationem necessariæ, actualis scilicet existentia & durationis illorum: nam ut ait D. Thomas hic art. 2. ad 3. *Ea quæ sunt præsentia, habent naturam, per quam assimilantur speciebus quæ sunt in mente Angelis; & sic per eas cognosci possunt: sed quæ futura sunt, nondum habent naturam per quam illis assimilantur; unde per eas cognosci non possunt.* Sicut ergo Deus antecederet ad sua decreta libera, non videt futura contingentia; quia licet pro illo prior sit scientia divina in ratione speciei intelligibilis habita ex parte sui omnia requisita ad illa repræsentanda, deest tamen illi extrinsecum connotatum scilicet decretum liberum, ad actualem eorum repræsentationem necessarium: ita pariter Angelus comprehendendo suas species, in illis futura contingentia non agnoscit: quia quamvis species illæ habeant omnia ex parte sui requisita, ad ea repræsentanda, deest tamen illis aliquod extrinsecum connotatum, nempe actualis existentia & duratio illorum, quæ (nisi à Deo revelentur) est omnino ad actualem eorum repræsentationem necessaria.

Quæres, num inter futura contingentia, quorum præsentia negatur Angelis, numeranda sint non tantum ea, quæ impediri possunt inter-

ventu causæ liberæ, sed etiam illa quæ sunt à causis naturalibus, per accidens connexis, & quæ fortuita seu casalia appellantur?

Respondeo affirmativè: quia casalia & fortuita nullam habent in aliqua causa determinationem, in qua certò & infallibiliter cognosci possint, sed omnino per accidens eveniunt, ut docet D. Thomas infra quæst. 115. art. 6. his verbis: *Quod aliquod corpus terrestre ignium in superiori parte aeris generetur, & deorsum cadat, habet causam aliquam virtutem celestem. Et similiter etiam quod in superficie terra sit aliqua materia combustibilis, potest reduci in aliquod celeste principium. Sed quod ignis cadens huic materia occurrat, & comburat eam, non habet causam aliquod celeste corpus, sed est per accidens.* Ergo futura casalia & fortuita ab Angelis naturaliter cognosci nequeunt.

§. IV.

Resolvitur dubitatio incidens de cognitione Angelorum circa præterita.

EX dictis oriri potest dubitatio, an Angeli naturaliter omnia præterita cognoscant? dico omnia: neque enim est dubium, quin Angeli ea quæ viderunt aliquando præsentia, deinde cognoscant, & recordentur esse præterita. Nec item est dubium, quin naturaliter cognoscere possint ea præterita, de quibus ex vestigiis suæ existentia relictis constare potest esse præterita. Sed difficultas tantum est, utrum Angeli cognoscant præterita libera, quorum non perceperunt præsentiam, & quæ nullum sui reliquere vestigium.

Partem affirmantem tenet Vazquez disput. 108. cap. 4. num. 20. Fundamentum ejus est, quia Scripturæ & Patres negant duntaxat Angelos cognoscere futura: Ergo, inquit, non debemus illis negare cognitionem rerum præteritarum. Ex adverso stant omnes alii Theologi, negantes Angelos cognoscere præterita contingentia seu libera, quæ non perceperunt præsentia, aut quæ nullum sui reliquere vestigium. Ratio est, quia præterita prius non cognita, & quæ sui nullum reliquere vestigium, ita se habet respectu intellectus angelici, ac si numquam fuissent; unde eodem modo de illis ac de futuris & nondum existentibus philosophandum est: Atqui contingentia quando sunt futura, naturaliter ab Angelo cognosci nequeunt, ut supra ostensum est. Ergo nec præterita quæ prius non fuerunt cognita, & quæ nullum sui reliquere vestigium. Unde ipse Vazquez sui immemor, dum de memoria Angelorum loquitur, disp. 111. cap. 12. num. 68. asserit quod non potest unus Angelus præteritam alterius Angeli cogitationem cognoscere per memoriam, nisi prius eam præsentem cognoverit.

Addo quod, Scripturæ æquè negat Angelis, & reservat soli Deo cognitionem præteritorum, ac futurorum; ut patet Isajæ 41. ubi Propheta, ut ostendat idola non esse veros Deos, per apostrophem ait: *Appropinquate & annuntiate nobis quæcumque ventura sunt, aut priora quæ erant (id est præterita) & dicemus, quia dñi estis vos.* Ita hunc locum explicant Hieronymus in Isajam, & Gregorius homil. 1. Ezechiel, asserentes aliquando prophetiam cadere in præterita, ut in futura; & idèd Moysem narrantem exordium mundi, Prophetam dici, quia narravit præterita quæ scire

97.

98.

99.

scire non potuit naturaliter. Ex quo patet falsum A ac ruinosum esse fundamentum Vazquezii.

ARTICULUS V.

Verum Angeli secreta cordium, & mysteria gratiae, naturaliter cognoscere possint?

§. I.

Prima pars quaesiti resolvitur.

100. Dico primò : Angeli non possunt per vires suæ naturæ, & feclusâ Dei revelatione, aut speciali directione cogitantis, secreta cordium, seu humanæ aut angelicæ mentis cogitationes & affectus certò cognoscere. Ita D. Thomas hic art. 4. & communiter Theologi contra Durandum in 2. dist. 8. quæst. 5. docentem Angelos posse naturaliter cognoscere cogitationes & affectus mentis præsentis, non tamen futuros. Cui sententiæ favent Henricus & Hervæus, existimantes Angelos posse naturaliter cognoscere cogitationes cordium, quantum ad substantiam, quamvis ipsas non possint cognoscere, quantum ad modum, seu quantum ad ordinem, & terminationem quam dicunt ad tale objectum, aut talem finem in particulari.

101. Probatur primò conclusio ex illis locis Scripturæ, in quibus tanquam singulare Dei attributum refertur, quòd ipse est inspector seu scrutator humanorum cordium, 1. Regum 16. Homo videt ea quæ parent : Dominus autem intuetur cor. 2. Paralip. 6. Tu solus nosti corda filiorum hominum. Et Jeremiæ 17. Præsumptum est cor hominis & inscrutabile, quis cognoscat illud ? Ego Dominus scrutans corda & renes. Quæ verba exponens D. Hieronymus ait : Hinc id scimus quòd nullus scit cogitationes hominum, nisi solus Deus.

102. Respondet Durandus, id verum esse de cogitationibus hominum futuris, non tamen de præsentibus.

Sed contra : Scriptura hæc duo distinguit in Deo, & ut diversa attributa illi propria laudat, nempe esse præscium futurorum, & esse inspectorem cordium : primum quidem Isaiæ 42. & aliis locis articulo præcedenti citatis : alterum verò Actuum 1. Psalmo 7. & aliis locis, quæ jam retulimus. Hinc Tertullianus libro 5. contra Marcionem cap. 15. ut ostendat Deum Marcionis non esse verum Deum, provocat illum ut & futura prænuntiet, & occulta cordis revelet. At si solum esset proprium Deo cognoscere consilia cordium futura, & si Angeli possent videre cogitationes & affectus quos actu homo habet & format in mente, hæc duo non essent diversa; unum enim includeretur in alio, ut patet : Ergo Scriptura locis citatis docet esse proprium Deo cognoscere cogitationes & consilia quæ homo actu habet in corde. Unde Isidorus Pelusiotæ libro 3. Epist. 156. Ea quæ cogitatione voluntur (inquit) minime Diabolo cognita sunt. Hoc enim diuine duntaxat potentie, quæ corda nostra sigillatim spaxit, peculiare est.

103. Secundo probatur conclusio. Scriptura & SS. Patres probant Christum fuisse verum Deum, ex eo quòd internas mentis cogitationes cognoverit : At si cognoscere secreta cordium, non esset actio Deo propria, & posset alteri quam Deo, nempe ipsi Dæmoni, naturaliter convenire, non bene ex ea inferretur Christum esse Deum: Ergo

cognoscere secreta cordium, est actio Deo propria, & nulli creaturæ humane vel angelicæ potest naturaliter competere. Minor & Consequenter patet. Major autem probatur ex Joann. meripsum aliquibus qui in ipsum se credere profitebantur, quia eorum corda à se aliena esse cognoscebat: ex quo infert Evangelista, in hac sententia perhiberet de homine; ipse enim sciebat quod esset in homine. Laudatur etiam in Evangelio Nathaniel, quòd ex eodem indicio agnoverit Christi Divinitatem. Noverat enim (inquit Cyrillus Alexandrinus) solum Deum scrutatorem esse cordium, nec uni alteri mentem hominis patere. Item Chrysostomus serm. 50. dicit Pharisæo, cujus cor Christus cognoverat: Cape eius divinitatis mysterium. Audi eum peccatoris tui penetrasse secretum. Aspice eum ad cogitationum tuarum latebras pervenisse. Intellige eum cordis tui tacita nudare consilia. Et serm. 94. Dum Pharisæi cordis patefecerit arcana, ipse fuisse totius Prophetia demonstravit auctorem. Eodem argumento utitur Hieronymus in cap. 17. Jeremiæ, ubi ex illo Lucæ 11. Vt videt lesu cogitationes eorum, sic ratiocinatur. Nullus potest videre cogitationes eorum, nisi solus Deus: Ergo Christus est Deus.

104. Tertio suaderi potest conclusio ex aliis Scripturæ locis, in quibus ex prophetia, & cogitatione cogitationum cordis, probatur Deum habitare in mentibus eorum hominum qui eas cognoscunt; quòd non esset necessarium, nec bene colligeretur, si alius quam Deus posset revelare corda hominum. Sic 1. ad Corinth. 14. Petrus ait, quòd si quis Gentilis in cætum Christianorum intret (loquitur Apostolus de suo tempore in quo fere omnes propheteabant) convincatur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus, & occulta cordis eius manifesta fiunt, & ita cadens in faciem, adorabit Deum, pronuncians quòd verè Deus in vultu, quia scilicet manifestatis occulta cordis humani, quòd nemo potest facere nisi Deus.

Quarto probatur conclusio hac ratione probabili, quam variis in locis insinuat D. Thomas. Actus liberi nostræ voluntatis debent esse perfectè sub ejus dominio : At non haberet voluntas plenum & perfectum dominium suorum actuum, si ipsa invitâ esset naturaliter aliis creaturis conspicua ejus electio & deliberatio; esset enim hæc electio, ut ita dicam, quasi juris publici, nec perfectè pertineret ad suum principium : Ergo non patent alienis oculis cordis humani secreta.

Denique probatur conclusio ratione fundamentali : Angelus non potest naturaliter cognoscere nisi ea quæ pertinent ad ordinem hujus universi, cujus est pars : Atqui actus liberi voluntatis secretæ, intra eam sistentes, nullumque inferentes effectum ad extra, ad ordinem universi non pertinent, sed sunt extra & quodammodo supra ipsum : Ergo non possunt naturaliter ab Angelo cognosci. Major est certa : Tum quia Angelus habet solum species representativas eorum quæ ad hoc universum pertinent: Tum etiam, quia oportet assignare aliquem terminum cognitioni Angelicæ; non potest autem alius terminus illi assignari quam latitudo totius universi : Tum denique, quia si cognitio naturalis Angeli ad ea quæ non pertinent ad universum se extenderet non esset ratio cur potius se extenderet ad unum quam ad aliud, & sic omnia possibilia & futura contingentia attingeret.